

Klagenemnda for krav om kompensasjon og billighetserstatning
for psykiske belastningsskader som følge av deltakelse i
internasjonale operasjoner

Adressefelt

Unntatt off., jf. offl § 13.1 jf. fvl § 13.1

VEDTAK

Klagesak nr.: 8/2019

Klager: [REDACTED]

Klagers prosessfullmektig: Advokat Trude Stormoen

Klagen gjelder: Krav om kompensasjon etter forskrift 2009-12-22
nr. 1768 om særskilt kompensasjonsordning

Beslutningsdato: 18. januar 2021

I behandlingen har deltatt: Nora Lund Lefdal
Marianne Abeler
Lars Christian Finstad
Trond Jørgensen

Konklusjon: Klagen tas til følge. Klager tilkjennes kompensasjon
med 100 % av 35 G. Salærkravet dekkes i sin helhet.

1. Sammendrag av sakens faktiske sider

Klagen gjelder krav etter forskrift 2009-12-22 nr. 1768 om særskilt kompensasjonsordning for psykiske belastningsskader som følge av deltakelse i internasjonale operasjoner (kompensasjonsforskriften).

██████████, heretter kalt klager, er født ██████████ i ██████████. Familien flyttet til ██████████ da klager gikk i først klasse. Han ble noe utsatt for mobbing de første årene, men trivdes greit på skolen. Faren døde av ██████████ da klager var ██████████ år gammel. Etter grunnskolen tok han ██████████. Han var i førstegangstjeneste i ██████████, og ble etter dette ansatt som ██████████ på ██████████, på ██████████. Han søkte seg til ██████████ da kontrakten med ██████████ gikk ut.

Klager tjenestegjorde som ██████████ i ██████████ kontingent i ██████████ i ██████████ fra ██████████ til ██████████. Han har oppgitt at det i ██████████ ble skutt med raketter. En av rakettenes slo ned 500 meter unna og såret en medsoldat, og de måtte gå i dekning. Klager taklet hendelsen greit der og da, og begynte først flere år i etterkant å reflektere over hvor nære de hadde vært ved å bli truffet av rakettenes. Under et kjøreoppdrag skal han ha blitt stoppet i et sjekkpunkt kontrollert av berusede ██████████ som siktet på ham med et gevær. Under et annet kjøreoppdrag skal han og makkeren ha blitt holdt som gisler i flere timer i påvente av at en vannledning skulle bli reparert. De skal også ha blitt beskyttet under en frikveld i ██████████, og ved et tilfelle ble en medsoldat ██████████.

Klager tjenestegjorde deretter i ██████████ i ██████████ i ██████████ kontingent fra ██████████ til ██████████. Mens han tjenestegjorde ble ██████████ sprengt, og ved en anledning skal en ██████████ granat ha kommet nesten helt inn i inngangspartiet på matsalen. I ██████████ tjenestegjorde han i kontingent ██████████, som skal ha vært uten belastende hendelser. Fra ██████████ til ██████████ tjenestegjorde han i kontingent ██████████, hvor han jobbet med ██████████ og ██████████ for ██████████. Klager har beskrevet tjenestegjøringen i kontingent ██████████ som fin, men oppgitt at de ved et par anledninger måtte søke dekning i bunkers på grunn av skyting med granater.

Han tjenestegjorde også i ██████████ i ██████████ til ██████████. Under tjenesten i ██████████ var klager stasjonert på ██████████. Klager har beskrevet at leiren på et tidspunkt ble og holdt innesperret i 16 dager av en ██████████ styrke som ville ha tak i en mann som befant seg i leiren. Klager har oppgitt at dette var ubehagelig, men at han taklet hendelsen greit mens den pågikk.

I periodene han var hjemme fra tjeneste jobbet han fra ██████████ til ██████████ på et ██████████. Mellom ██████████ og ██████████ kontingent skal han ha begynt å få søvnproblemer i en periode med høy arbeidsbelastning. Han sa i ██████████ opp etter en konflikt med sjefen. Han fikk ny jobb i ██████████ fra ██████████.

Psykiske plager er dokumentert første gang i ██████████, da klager i forbindelse med en konflikt med ██████████ ble forsøkt koblet opp mot psykisk team og hjelpeverge. Han fikk etter dette økende søvnvansker og økonomiske problemer, og beskrev i kontakt med fastlege at han hadde vært deprimeret i perioder. Han fikk tilbud om å utredes for PTSD, men ønsket ikke dette. Fra samme år ble han delvis sykemeldt på grunn av søvnvansker. Han kom etterhvert i konflikt med arbeidsgiver på grunn av dennes manglende forståelse for hans situasjon og behov for tilpasning. Klager ble sagt opp på grunn av nedbemanning med virkning fra ██████████, og har etter dette ikke vært i jobb. Han startet i 2015 behandling i regi av Forsvaret, hvor han fikk diagnosene tilbakevendende depressiv lidelse og PTSD. Høyt alkoholforbruk var også et tema. I ██████████ ble han innlagt på akuttpsykiatrisk avdeling grunnet mistanke om suicidalitet, etter å ha nektet politi og brannvesen adgang til leiligheten etter en vannlekkasje. Leiligheten bar da preg av forfall, og han kom i ny konflikt med ██████████. Han har etter dette vært uten fast bosted, med begrenset livsførsel og sosialt nettverk. Han fikk i 2018 tilkjent 100 % uføretrygd med yrkesskadefordel.

Krav om kompensasjon ble fremsatt for Statens pensjonskasse (SPK) 15. mai 2017.

Det er i anledning kompensasjonssaken innhentet en spesialisterklæring datert 13. desember 2018 fra psykolog Bård Greve ved Sandvika nevrosesenter. Greve konkluderte med at klager oppfyller kravene

til PTSD og tilbakevendende depressiv lidelse, og at det er sannsynlighetsovervekt for årsakssammenheng mellom tjenesten og hoveddelen av lidelsene. Han er vurdert å ha en VMI på 25 %, hvorav 20 % er tjenesterelatert.

SPK fattet 14. februar 2019 vedtak om kompensasjon om billighetserstatning. Kravet om kompensasjon ble avslått etter ordningens del I og del II, på bakgrunn av at det ikke ble funnet sannsynliggjort at klager er påført en psykisk belastningsskade som følge av tjenesten. SPK mener subsidiært at kravet er foreldet. Klager ble i vedtaket innvilget kr. 215 296 i billighetserstatning på bakgrunn av erklæringen fra Greve. Advokat Trude Stormoen påklagde vedtaket om kompensasjon på vegne av klager 24. mars 2019. I klagen anførte advokaten at det er sannsynliggjort årsakssammenheng mellom tjenesten og psykiske plager, og at kravet ikke er foreldet. Behandlingen av krav om billighetserstatning ble ikke påklaget.

SPK fant ikke grunnlag for å omgjøre vedtaket og saken ble oversendt Klagenemnda for behandling. Skadelidte og hans advokat deltok under nemndsmøtet via digital overføring. Det samme gjorde en representant for SPK.

2. Klagenemndas vurdering

Klagen gjelder krav etter forskrift 2009-12-22 nr. 1768 om særskilt kompensasjonsordning for psykiske belastningsskader som følge av deltakelse i internasjonale operasjoner (kompensasjonsforskriften) del I og II.

Det er en forutsetning for behandling av saken at kravet ikke er foreldet. SPK har i sitt vedtak subsidiært konkludert med at kravet er foreldet. Foreldelsesbestemmelsen i kompensasjonsforskriften § 11 har følgende ordlyd:

«Krav om kompensasjon etter denne forskrift foreldes tidligst tre år etter ikrafttredelsesdato.

For øvrig gjelder lov 18. mai 1979 nr. 18 om foreldelse av fordringer.»

Dette medfører at foreldelsesfristen tidligst kunne begynne å løpe 1. januar 2010, og at kravet dermed tidligst foreldes 1. januar 2013. Klager fremmet krav om erstatning 15. mai 2017. Dermed er spørsmålet om kravet er foreldet etter foreldelseslovens regler.

Av foreldelsesloven § 9 første ledd første punktum fremgår følgende:

«Krav på skadeserstatning eller oppreisning foreldes 3 år etter den dag da skadelidte fikk eller burde skaffet seg nødvendig kunnskap om skaden og den ansvarlige.»

I rettspraksis er dette formulert som et spørsmål om når klager hadde oppfordring til å gå til saksanlegg med utsikt til et positivt resultat, jf. blant annet Rt. 1992 s. 603. Spørsmålet er dermed når han hadde oppfordring til å gå til saksanlegg med utsikt til et positivt utfall.

Krav om kompensasjon fordrer at det foreligger varig ervervsmessig uførhet. Det er ikke krav om at det må foreligge vedtak om uføretrygd før vilkåret er oppfylt, men uførheten må være varig nedsatt, jf. forsvarsdepartementets tolkningsnotat av 22. november 2010.

SPK har vist til at klager ikke har vært i jobb siden han ble oppsagt med virkning fra [REDAKERT]. SPK har videre vist til at han før denne tid hadde vært periodevis sykemeldt på grunn av søvnvansker, som allerede i 2011 ble satt i sammenheng med tjenesten.

Nemnda vurderer foreldesspørsmålet annerledes enn SPK. For at kravet skal ha vært foreldet 15. mai 2017, må foreldelsesfristen ha begynt å løpe senest 15. mai 2014. Nemnda mener at det ikke kan forventes at klager allerede kort tid etter oppsigelsen i [REDAKERT] kunne forventes å forstå at hans ervervuførhet ville bli varig. Det vises for det første til at bakgrunnen for oppsigelsen var nedbemanning. For det andre vises det til at klager fra mars 2014 fikk dagpenger fra NAV. Det fremgår også at han etter planen skulle delta på kurs i regi av NAV, men at ikke møtte på dette og dermed mistet rett på dagpengene. Dette tyder etter nemndas syn på at NAV mente han kunne skaffe seg arbeid i perioden etter nedbemanningen. Nemnda har etter dette konkludert med at klagers krav ikke var foreldet i 15. mai 2017.

Nemnda går så over på å drøfte sakens materielle sider. Rett på kompensasjon forutsetter i henhold til kompensasjonsforskriften § 3 at skadelidte er påført en varig psykisk belastningsskade som følge av tjenestegjøring i internasjonal operasjon. Videre kreves det at den psykiske belastningsskaden har medført varig ervervsmessig uførhet.

Det fremgår av § 3 annet ledd at det alminnelige krav til årsakssammenheng gjelder, og at det må være sannsynlighetsovervekt for at tjenesten er årsak til den psykiske belastningsskaden. Det er klager som har bevisbyrden for at han er påført en skade som faller inn under dekningsfeltet for kompensasjonsforskriften.

De nærmere krav til årsakssammenheng utledes av betingelseslæren. Etter betingelseslæren vil den psykiske belastningsskaden være årsak til hele skadelidtes ervervsuførhet dersom den har vært en nødvendig og tilstrekkelig betingelse for uførhetens inntreden. Det er skadelidte som bærer bevisbyrden for at det foreligger en slik nødvendig og tilstrekkelig årsakssammenheng.

Kravene til bevis for å konstatere årsakssammenheng mellom tjenesten og psykiske plager er lempeligere etter kompensasjonsordningens del I, jf. Forsvarsdepartementets tolkningsnotat av 22. november 2010. Dette tolkningsnotatet må sees i lys av et presiserende tolkningsnotat av 7. november 2014, hvor det heter:

«Ved en anvendelse av en lempeligere bevisvurdering vil skadelidtes forklaring, sammenholdt med det øvrige bevisbildet, i slike tilfeller kunne gi grunnlag for kompensasjon. Det forutsettes naturligvis at det ikke foreligger holdepunkter for at den psykiske belastningsskaden skyldes andre forhold enn tjenesten i internasjonal operasjon.»

Tolkningsanvisningen rekker derfor ikke lenger enn forutsetningene for den. Hvis det foreligger tidsnære bevis som gir en forsvarlig bevisbedømmelse av årsaken til personellens plager, er man derfor utenfor området for tolkningsanvisningen, og her gjelder de alminnelige krav til bevis.»

Formålet med de lempeligere krav til bevis, er å fange opp de tilfeller som ligger langt tilbake i tid og hvor det ikke lar seg gjøre å fremskaffe tilstrekkelig med bevis som kan dokumentere at skadelidte ble påført en psykisk belastningsskade under tjeneste.

Ved anvendelsen av en lempeligere bevisvurdering vil skadelidtes forklaring, sammenholdt med det øvrige bevisbildet, danne grunnlag for vurderingen av om skadelidte er berettiget til en kompensasjon. I den sammenheng vil konsistensen i skadelidtes forklaring over tid ha særlig relevans, samt om skadelidtes forklaring om psykiske plager er avgitt på et tidspunkt forut for innføringen av kompensasjonsordningen. Der det foreligger opplysninger eller andre typer bevis som tilsier at det er andre og for tjenesten uvedkommende årsaker til skadelidtes psykiske plager, vil disse vektlegges etter alminnelige bevisregler. Der det foreligger holdepunkter for at de psykiske plagene skyldes andre forhold enn tjenesten i internasjonal operasjon, vil det tale mot kompensasjon. Foreligger nedtegnelser mv. som ligger tett opp mot tjeneste, og som bidrar til å klarlegge skadelidtes tilstand på den tiden, vil de være særlig viktig ved bevisbedømmelsen. Foreligger slike opplysninger, er man utenfor området for tolkningsanvisningen. Tilsvarende gjelder ved vurderingen av nye bevis som sannsynliggjør at skadelidte uansett ville ha fått sine plager eller uansett ville ha falt ut av arbeidslivet.

Det fremgår videre av forskriften § 3 at for å legge til grunn årsakssammenheng, må det fremlegges en spesialisterklæring utarbeidet etter mandat fastsatt av Forsvarsdepartementet. Hvilken vekt erklæringen får i bevisvurderingen vil avhenge av en nærmere vurdering av spesialisterklæringen, herunder hvilket faktisk grunnlag erklæringen bygger på.

Etter forskriften del II gjelder de alminnelige krav til bevis, jf. forskriften § 4 a, hvor det fremgår at det er de bevistema og beviskrav etter det lovfestede objektive ansvaret i forsvarspersonelloven § 12 b som gjelder. Det skal derfor foretas en strengere vurdering av bevis under ordningens del II enn det som det er gitt anvisninger på etter del I. Utgangspunktet følger av de alminnelige erstatningsrettslige regler. Det er det mest sannsynlige faktum som skal legges til grunn. Den som krever erstatning har bevisbyrden. Prinsippet kommer til uttrykk i forskriften § 3, som slår fast at det alminnelige krav til årsakssammenheng gjelder, og at det må være en sannsynlighetsovervekt for at tjenesten er årsak til den psykiske belastningsskaden.

Det skal foretas en fri bevisbedømmelse. Det oppstilles da ingen begrensninger for hvilke bevis som skal fremlegges, men vekten av dem vil naturligvis variere, jf. bl.a. Rt. 1998 s 1546 og Rt. 2010 s 1547. Det er ikke et vilkår at det foreligger tidsnære bevis i form av journaler eller lignende, for at beviskravet etter forskriften § 4 a skal være oppfylt. Spørsmålet blir hva som anses som mest sannsynlig årsak til at skadelidte utviklet en psykisk lidelse.

Når det foreligger uklarhet om hvilke skader og lidelser som har oppstått og det er usikkerhet omkring årsaker til sykdomsutviklingen, må det foretas en avveining av de foreliggende bevis. Ved en slik bevisbedømmelse vil bevisene kunne ha forskjellig kvalitet og tyngde. Det vises for så vidt til Rt. 1998 s. 1565 (Lie-dommen) og Rt. 2010 s. 1547 (Ask-dommen). På s 1572 i Lie-dommen fremkommer:

«Det kan være uklarhet om hvilke skader som er oppstått, når de forskjellige symptomer har inntrådt og i det hele om og i tilfelle hvilke deler av en foreliggende helsesvikt som kan tilbakeføres til den aktuelle påkjørsel som skal ha medført nakkesleng. Det foreliggende bevismateriale vil gjerne være sammensatt, og opplysningene kan trekke i forskjellige retninger. Ved en slik bevisbedømmelse er det viktig å ha for øye at bevisene vil kunne ha forskjellig kvalitet og tyngde. Særlig viktig ved bevisbedømmelsen vil være nedtegnelser foretatt i tid nær opp til den begivenhet eller det forhold som skal klarlegges, og da spesielt beskrivelser foretatt av fagfolk nettopp for å få klarlagt en tilstand. Dette vil gjelde blant annet nedtegnelser i legejournaler om funn og symptomer pasienten har ved undersøkelsen eller behandlingen. Svakere bevisverdi vil for eksempel opplysninger fra pasient til lege ha hvis opplysningene gjelder pasientens tilstand på et vesentlig tidligere tidspunkt enn tidspunktet for den aktuelle konsultasjonen. Opplysninger fra parter eller vitner med binding til partene som er gitt etter at tvisten er oppstått, og som står i motstrid eller endrer det bildet som mer begivenhetsnære og uavhengige bevis gir, vil det oftest være grunn til å legge mindre vekt på [...]»

Dette er stadfestet i Askdommen, hvor det blant annet heter i premiss (44): *«Den tidsnære dokumentasjonen må tillegges størst betydning».*

Klager har tjenestegjort i en rekke kontingenter. Han har redegjort for flere belastende hendelser som skal ha inntruffet i løpet av kontingentene. Det er etter nemndas syn sannsynlig at klager har opplevd traumatiske hendelser og levd under forhold som er egnet til å gi psykisk belastningsskade. Det er videre ubestridt at klager har store psykiske plager. Spørsmålet er om det er sannsynlighetsovervekt for om de psykiske plagene skyldes tjenesten.

Som berørt under punkt 1 er det utarbeidet en erklæring fra psykolog Bård Greve i tråd med mandatet fra Forsvarsdepartementet. Greve konkluderer med at klager oppfyller kravene til PTSD og tilbakevendende depressiv lidelse, og at det er sannsynlighetsovervekt for årsakssammenheng mellom tjenesten og hoveddelen av lidelsene. Greve er vurdert å ha en VMI på 25 %, hvorav 20 % er tjenesterelatert. Klager har i henholdt til Greves erklæring beskrevet at han har hatt søvnproblemer siden 1981, og at marerittene startet i 1997.

Psykiske plager er for første gang nevnt i et journalnotat fra [redacted] legekontor datert [redacted], 16 år etter endt tjeneste. Bakgrunnen var hendelsen der [redacted] tok seg inn i leiligheten og det ble avdekket at leiligheten var overfylt av ting, og som følge av dette prøvde å få klager kastet ut av borettslaget. I journalen skriver legen at klager sliter psykisk, og det nevnes at utenlandstjenesten har preget ham. I et journalnotat et par dager senere, skriver legen at man skal forsøke å koble klager opp til psykisk team og hjelpeverge. Tjenesten er igjen tema. Klager opplyser at han i perioder har søvnvansker og mareritt. Klager blir sykmeldt for søvnforstyrrelse, og PTSD nevnes som en mulig diagnose, men klager ønsker ikke å utredes for dette.

I [redacted] står han igjen i fare for å miste leiligheten. Han settes etter dette i kontakt med Forsvaret og får diagnosene tilbakevendende depressiv lidelse og PTSD. Høyt alkoholforbruk var også et tema. I [redacted] ble han innlagt på akuttpsykiatrisk avdeling grunnet mistanke om suicidalitet, etter å ha nektet politi og brannvesen adgang til leiligheten etter en vannlekkasje. Leiligheten bar da preg av forfall, og han kom i ny konflikt med borettslaget.

Mangelen objektiv dokumentasjon som indikerer psykiske plager i et tidsrom på 16 år etter tjenesten, vil normalt tale mot årsakssammenheng. Det samme gjelder det faktum at klager klarte å stå i arbeid frem til [redacted], nesten 20 år etter endt tjeneste. Nemnda mener imidlertid at saken er spesiell. I notat fra fastlegen 24. april 2016 bemerkes følgende:

«Dette er en mann som har hatt store problemer med å be om hjelp. Han har hatt tilbakevendende depresjoner, men har selv ikke greid å be om hjelp før krisen har blitt så stor at han har stått i fare for å miste leiligheten.»

Nemnda deler denne oppfatningen av klager, og mener det er påfallende hvordan han gjennomgående har forsøkt å bagatellisere eller skjule sine problemer. Dette fremkommer både av dokumentasjonen fra behandlere og av Greves erklæring. De store vanskene har først kommet til overflaten når utenforstående har kommet til, som ved de tilfellene der [REDACTED] eller andre har tatt seg inn hos ham og avdekket leilighetens forfatning. Også under nemndsmøtet syntes klager å underspille betydningen av sine egne problemer. Etter nemndas syn bekrefter dette hans forklaring om at årsaken til at det ikke finnes dokumentasjon av psykiske plager før i [REDACTED], er at han har forsøkt å skjule problemene han har hatt etter tjenesten.

Nemnda viser for øvrig til Greves vurdering av andre mulige årsaker til klagers psykiske problemer, i punkt 5.3.2. *Forenelighet/ikke andre årsaker:*

«Det er beskrevet livshendelser de senere år som tilsynelatende faller sammen i tid med skadelidte[s] symptomforverring. Han utviklet ryggplager i [REDACTED]-[REDACTED], og samme tid ble søvnplager dokumentert. Etter han kom seg tilbake i arbeid etter ryggbehandling i [REDACTED] faller han på sykkel i beruset tilstand og skader hodet. Han blir sykmeldt, er glemsk og kan vurderes å tilfredsstille kriteriene for mild hodeskade, tentativt postcommotiosyndrom. Det er imidlertid ingen dokumentasjon som beskriver symptomer i en slik retning i tiden etter ulykken og frem til i dag.»

Da han i [REDACTED] kommer i konflikt med [REDACTED] reagerer han kraftig på en angivelig varslet rutineundersøkelse av leiligheten. Det oppdages stabler med blader og bøker, noe han forklarer som en følge av en periode med depressive symptomer og mye tid alene, og interesse for bøker og blader. Han får store økonomiske utgifter som følge av rettsaken mot [REDACTED]. Da han senere mister jobben øker de økonomiske vanskene. Han kommer i ny konflikt med [REDACTED] og settes da i kontakt med behandlere.

Slike belastende livshendelser kan medføre perioder med depressive symptomer som følge av usikkerhet, tap av kontroll, skam, håpløshet med tanke på fremtiden. Skadelidtes symptomer på tidspunktet han kom til behandling var imidlertid ikke primært depressive eller hjerneorganiske. I perioder har [...] også forholdet til alkohol vært av en slik art at behandlere har vært bekymret. Det foreligger imidlertid ingen dokumentasjon på alkohollidelse. Livshendelser har helt klart en betydning for deler av hans symptomforverring, men er ikke årsak til hans daværende eller aktuelle symptomer i form av PTSD.»

Greve konkluderer på denne bakgrunn med at det er sannsynlighetsovervekt for årsakssammenheng mellom tjenesten og klagers psykiske plager.

Nemnda viser også til følgende uttalelse fra klager, hentet fra Greves erklæring:

«[...] På spørsmål om han uten konflikten [med [REDACTED] i [REDACTED]] ville stått i arbeid i dag, avviser han dette og mener han på den tiden begynte å bli sliten og at konflikten mer var å regne som dråpen i en gradvis progresjon med økende vansker med å mestre belastningene han hadde taklet i en årrekke.»

Sett hen til den øvrige dokumentasjonen i saken, fremstår denne forklaringen som plausibel.

Da klager første gang reiste i utenlandstjeneste i [REDACTED] var han [REDACTED] år gammel. Han hadde før dette vært i arbeid i flere år. Det foreligger ingen dokumentasjon eller beskrivelse av fysisk eller psykisk lidelse i årene før første kontingent.

Etter en lempelig bevisvurdering er nemnda under tvil kommet fram til at det er sannsynliggjort at klager er påført en psykisk belastningsskade som følge av tjenesten. Nemnda kan ikke se at bevisbildet oppfyller de alminnelige krav til bevis etter ordningens del II. Det vises blant annet til den lange tiden som er gått mellom tjenesten og de første nedtegnelsene på psykiske plager i [REDACTED].

Spørsmålet er så om det foreligger årsakssammenheng mellom de psykiske plagene og klagers ervervsmessige uførhet. Etter betingelseslæren vil den psykiske belastningsskaden være årsak til hele eller deler av skadelidtes ervervsuførhet dersom den har vært en nødvendig og tilstrekkelig betingelse for uførhetens inntreden. Det er klager som bærer bevisbyrden for at det foreligger en slik nødvendig og tilstrekkelig årsakssammenheng. Årsakskravet mellom en handling og en skade er vanligvis oppfylt dersom skaden ikke ville ha skjedd om handlingen tenkes bort. Handlingen er da en nødvendig betingelse for at skaden inntreffer, jf. eksempelvis Rt. 1992 s. 64. Det må foreligge både faktisk og rettslig årsakssammenheng. Dersom klager oppfyller sin bevisbyrde og staten gjør gjeldende en annen årsaksforklaring, snus bevisbyrden.

Klager hadde i en periode store problemer med ryggen, og var sykemeldt og innlagt på sykehus i den forbindelse. Han kom tilbake i jobb etter dette, og opplyste under nemndsmøtet om at ryggproblemer ikke lenger er et tema for ham. Nemnda kan ikke se at ryggproblemene skal være årsak til at klager senere ble ervervsufør. Etter nemndas vurdering fremstår de psykiske plagene som årsaken til at klager falt ut av arbeidslivet.

Klager tilkjennes etter dette 100 % av 35 G i tråd, etter ordningens del I.

For klageomgangen er det fremsatt krav om dekning av utgifter til juridisk bistand stort kr. 33 600,- inkl. mva. Kravet gjelder en tidsbruk på 14,15 timer. I henhold til forskrift av 24. juni 2011 om klagenemnda § 13, dekkes rimelige og nødvendige utgifter til juridisk bistand i anledning klageomgangen. Kravet dekkes i sin helhet.

Advokaten har også fremsatt krav om dekning av klagers utgifter til reise i forbindelse med klagenemndsbehandlingen, stort kr. ■■■■■,-. Dersom et vedtak blir endret til gunst for en part, skal han i henhold til forvaltningsloven § 36 tilkjennes dekning for vesentlige kostnader som har vært nødvendige for å få endret vedtaket. Kravet dekkes i sin helhet.

3. Konklusjon

Klagen tas delvis til følge. Klager tilkjennes kompensasjon med 100 % av 35 G.

SPK dekker saksomkostninger til juridisk bistand i anledning klagen med kr 33 600,- inkl. mva. Klagers utgifter til reise i forbindelse med nemndsmøtet dekkes med kr ■■■■■,-.

Vedtaket er enstemmig.

Oslo, den _____

Nora Lund Lefdal
Leder for klagenemnda